

Köçäniň itleri saýlawa gatnaşanok, öldüriň, gitsin!

Category: Haýwanat dünýäsi, Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Köçäniň itleri saýlawa gatnaşanok, öldüriň, gitsin! KÖÇÄNIŇ ITLERİ SAÝLAWA GATNAŞANOK, ÖLDÜRIŇ, GITSIN!

Haýwanlaram şu durmuşyň aýrylmaz bölegi: hem durmuşyň, hem planetamyzyň özbaşyna bir eýesi. Şu dünýäde hemme zat bize degişli däl!

Hökümetiň hödürlän täze kanuny üýtgeşmelerinde eýesiz gezip ýören itleriň ukladylmagy meýilleşdirilýär

Russiyadan gaýdyp gelýärkäm kellämde aýlanyp duran birgiden aladaly pikirlerimiň birem şudy:

Nirede ýaşamaly, itlerime bir zat bolaýmasyn?

Ýagny?

Itlerime awy berläýmesin... Ýa-da iň bolmanda olaryň we eýesi hökmünde meniň üstümden arz ediläýmesin... Diňe kimdir biriniň itlere ýakyn ýerde ýaşamagy mesele döredäýmesin...

Meselem, it üýrýär. Muny sizem eşdensiňiz.

Käte towsaklaýar, ylgaýar, her äden ädimini gözegçilik edip bolmaýar.

Dişleri bar...

Bu ýurt, bu halk itleri (umuman alanda haýwanlary) onçakly halanok. Kämahal olara topulýar, şikes ýetirýär. Özem bilgesleýin, öňünden meýilleşdirip...

Hernä, aýdýan zatlarymyzda o diýen mesele çykmady, soñkyda-da... Çykan käbir meseleleri-de itlerimiz bilen çözduk.

Ilki biri, soñ beýlekisi öz ahalyna öldi. Ikinjisi heniz ýaşap ýörkä, oña doganlyk eden pişigimem...

Üç çagamy ýitirdim.

Men üç çagamdan köp zat öwrendim. Gijä galanam bolsam.

Çünki haýwan söýgüsini, olara we tebigata bolan jogapkärçiligime düşünmekde gijä galdym (häzidem nähili düşünip bildim, ol eýýäm aýry gürrüň).

Şol ikiarada täsin bir zat boldy: Itimiň biri ölende «T24» internet gazetinde çykan hoşlaşyk ýazgym iň köp okalan makalalarymyň biri boldy. Men muňa hakykatdanam haýran galdym. Ýogsa-da, ýalňışyp ýörmüdüm. Bu ýurduň, bu halkyň itleri, haýwanlary onçakly halamaýandygy baradaky pikirim ýalňışmydy? Serediň-ä, köp sanly itsöýüji meniň makalamdan täsirlenipdir, birnäçe gynanjyny meniň bilen paýlaşypdy.

Bu meni diýseň begendirdi, gynanjymy az-owlak ýeňletdi. Emma bu ýurtda itler bilen, haýwanlar bilen, tebigat bilen baglanyşykly söýgüsizlik we aggressiwlik boýunça hiç haçanam hyýalbent bolmadym.

Häzirem syn edýärin welin, birnäçe çaga köçe haýwanlaryna uruşjaň we zyýansyzlandyrmaga degişli gorkunç jandar, hatda duşman kimin seredýär, olardan gorkýar, gorkýandygy üçinem olary gorkuzýar.

Bu çagalary şeýle pikirde ýetişdirýän ene-atalar barada aýratyn bir zatlary ýazmak hökman dälmikä diýýän...

Taryhyň çarhyny has yza aýlasak, öňümüzden ata-babalarymyzyň günä depderinde ýer alan iň gorkunç sahypalaryndan biri 1910-njy ýylyň «Haýyrsız ada» gyrgynçylygy çykýar...

Stambulda segsen müňden gowrak itiň bir adada açlyga we soñky çykan tragediyalara duçar edilmegi (kim gyzyklansa we ýüregi

etse internetden bu wagşylygyň kyssasyny tapyp okaýsyn...)

- Zalymlykda gezek itlere geldimi?

Makalamyň adyna has gödek bir zatlary goýdum, soň aýyrdym.
Soňra «Köçäniň itleri saýlawa gatnaşanok, öldüriň, gitsin!»
diýmegi makul bildim.

Öldürmek – “ýok etmek”, ýöne muny şobada etmezlik, ilki bir
zatlar edýän ýaly bolup görünmek...

Yzyndanam «pyglyňy amala aşyrmak...»

«Ýeri, Angliýa hem beýdenokmyş diýýärler...»

Köçe haýwanlaryny üýşürip bir ýerlere dykmak, dost-ýarlar
söwda merkezlerine baranda görsün diýip (bary-ýogy bir aý)
bularyň fotosuratyny bir ýerlerden asyp eýe çykylmagyna
garaşmak, soňam «serediň, başga alajymyz ýok» diýip olary
öldürmek....

Şumy çykalgamyz?

Iň gowy oñarýan zadymyz «ýok etmekmi?»

Wiý, bagışlaň, «uklatmak...»

Kim kimi ukladýarka eýse? Siz olarymy? Ýa bizimi?

Näçe weterinaryňyz, näçe weterinariýa merkezleriňiz bar?

Önelgesizleşdirme mümkünçilikleriňiz nähili?

Ýa halka haýwanlara düşünmegi, olary halamagy, goramagy üçin
nähili bilim berýärsiňiz? Siziň özüňiz haýwanlary gowy
görýäňizmi beri?

Itiňiz, pişigiňiz barmy? Ýa bir haýwanyň başyny sypap
gördüňizmi?

Köçede aç-suwsuz haýwana duş gelip görüpmediňiz?

• Haywanlaram bu dünýäniň parçasy

Geçen hepde täze çykan rus kinofilmine tomaşa etdim: «Огненный лис» («Firefox», meniň pikirimçe türk diline geçirseň «Кызыл Тилки» bolup bilerdi).

Russiyanyň demirgazyk-gündogarynyň iň çet ýerindäki Kamçatkada howadan, guryýerden, deňizden surata düşürilen adatdan daşary peýzažlar bilen gurşalan, iň esasy-da tehnologiki jadygóýlik bilen, emma has beterem tebigata we haýwanat dünýäsine bolan söýgi bilen çykarylan ajaýyp kinofilm!

Göze ýakymlyja gyzyl tilkiniň do gluşy, ulalyşy, tebigatda ýaşajak bolşy, aşyk bolşy, aşyk bolan urkaçy tilkisiniň köňlünü awlaýsy, maşgala gurşy, çaga edinjek bolşy, olary goraýsy, bırsalym gorkaklyk edip olara hyýanat edişi, maşgaladan çetleşdirilişi we soňra täzeden ynama girjek bolşy... Aýylar, keýikler, böriler, bürgütler, balyklar, syçanlar...

Okean, dag-deren gar, gyş... Näme gözleseñiz bar...

Ýaşaýsyň doly kyssasy...

Ýaşaýyş diýeniň meselem şu bolmaly dälmi eýse: Haýwanlaram şu durmuşyň aýrylmaz bölegi – hem durmuşyň, hem planetamyzyň özbaşyna bir eýesi. Şu dünýäde hemme zat bize degişli däl. Özümize gör kimdir öydüp, «iň akyllı, iň gaýratly» howasy bilen tutuş tebigatyň ykbalyny elimizde saklayandyrys öydýäs-ä...

Akyl-huşumyz we gaýratymyz tehnologiýalaryň düwmelerinden başga ýeri bilenok.

Ýogsam bolmasa, yzy üzülmeýän erbetlikleri, haýynlygy, bigaýratlygy etmegin, yzy üzülmeýän çaknyşyklary we uruşlary turuzmagtň, tutuş ýaşaýsy ýok etmäge synanyşmagyň barsy «super akyllı» adamlara mahsus.

Haýwanlarda bular ýaly zat ýok. Olarda hemme zat bolmalysy ýaly.

Olar özleriniň tebigatyň hojaýyny däl-de, bir bölegidigini bilyärler.

Pandemiýa döwründe gorkymza öýden çykman oturyp, edýän her dürli erbetliklerimizi etmän ýörkäk, tebigatyň nähili janlanyp owadanlaşandygyny bir ýadyňza salsaňyzlaň!

Eý adamlar, siz pikir edişiňiz ýaly möhüm dälsiňiz, däldiris! Biraz akylymız we gaýratymyz bar bolsa, tebigat we haýwanat dünýäsi üçin bir zatlar edeliň!

Elbetde, bir zatlar edeli diýmek bilen olary gyraly diýemok! Çünkü adam bolmagyň iň esasy komponentleriniň birem haýwanat dünýäsine bolan söýgündür.

Hakan AKSAÝ.

@AksayHakan

aksayhakan@gmail.com

«T24» internet gazeti, 23.05.2024 ý. Publisistika